

Midterm review gemeente Wassenaar

Tijdens de raadsvergadering van 7 juli wordt de kadernota besproken. De kadernota is bij uitstek een instrument waarmee bijgestuurd kan worden: welke dossiers kunnen wat meer steun gebruiken en waar gaat het zo voor de wind dat er eventueel minder financiële aandacht naar uit hoeft te gaan? Het draait hiermee ook om de mate van realisatie van doelstellingen en brengt tegelijkertijd in de herinnering naar boven hoe deze doelstellingen tot stand zijn gekomen. Deze notitie staat in het teken van deze twee punten. Eerst wordt teruggeblikt op de totstandkoming van doelstellingen en daarna wordt de status van die doelstellingen weergegeven in de zogeheten midterm review.

Terugblik ontwikkelingen

Na de gemeenteraadsverkiezingen in 2018 werd op 2 juli 2018 het coalitieakkoord "Wassenaar: Zelfstandig en verantwoordelijk" ondertekend. Een dag later, op 3 juli 2018 is het akkoord behandeld in de raadsvergadering. Er is toen veel gesproken over de wens om Wassenaar een zelfstandige gemeente te houden met een kroonbenoemde burgemeester. Als belangrijke voorwaarde daarvoor werd het verbeteren van de bestuurskwaliteit genoemd. Een paar maanden later hebben de gemeenteraad en het college gezamenlijk een brief gestuurd aan de Commissaris van de Koning over dit onderwerp. Langs een aantal lijnen is toen uitgezocht voor welke doelen en afspraken de raad en het college zich samen hardmaken om zo gezamenlijk te werken aan verbetering van de bestuurskwaliteit. Eén van die lijnen betreft stabiel en zelfbewust bestuur. Hierin wordt onder andere genoemd dat in 2020 een midterm review wordt gehouden met betrekking tot de bestuurskwaliteit. De andere lijnen waarlangs de brief is opgebouwd, betreffen financiële stabiliteit, Wassenaar in de regio, Wassenaar in samenwerkingsverbanden en maatschappelijke opgaven.

Tijdens de raadsvergadering van 18 juni 2019 werd opnieuw gesproken over het verbeteren van de bestuurskwaliteit en werd het raadsbesluit Versterken Realisatiekracht genomen. Dit besluit bestond uit vier punten:

1. de totstandkoming van een bestuurlijke toekomstvisie op Wassenaar;
2. de totstandkoming van een bestuursfilosofie;
3. in overleg met Voorschoten komen tot een gezamenlijk beeld over de samenwerking en de toekomst van de WODV;
4. een proces starten om op korte termijn de gesignaleerde knelpunten binnen de WODV op te lossen.

De gemeenteraad is doorlopend op de hoogte gehouden van de vorderingen op deze punten en heeft hier op meerdere momenten inspraak in gehad. Tijdens de raadswerksessies van 1 oktober 2019 en 27 januari 2020 is gesproken over de bestuurlijke toekomstvisie: Op weg naar Wassenaar 2030. Dit programma maakt ook onderdeel uit van de op 30 oktober 2019 door de gemeenteraad vastgestelde begroting. Verder is de toekomstvisie Op weg naar Wassenaar 2030 tijdens de commissievergaderingen van 10, 11 en 12 februari 2020 onderwerp van gesprek geweest en is op 26 februari 2020 de aangepaste definitieve versie aan de gemeenteraad verstuurd.

Op weg naar Wassenaar 2030 bevat niet alleen de bestuurlijke toekomstvisie, ook de nieuwe bestuursfilosofie en de oplossing van knelpunten binnen de WODV staan erin opgenomen. Er wordt gewerkt naar een meer integrale en opgavengerichte wijze van werken door college en raad (in de aansturing) en door de WODV (in de uitvoering). De opgaven die in Op weg naar Wassenaar 2030 staan opgenomen, komen grotendeels overeen met de doelstellingen uit het coalitieakkoord. In Wassenaar is een team met senior strategisch adviseurs gestart, die zich "dedicated" toewijden aan de uitvoering van deze opgaven. De leden van dit zogeheten Programmteam Wassenaar 2030 zijn aan de gemeenteraad gepresenteerd tijdens de raadswerksessie van 27 januari 2020. Inmiddels is ook een regieteam van start gegaan dat invulling geeft aan de invoering van het opgavegericht werken. Dit regieteam wordt gevormd

door de gemeentesecretarissen van Wassenaar en Voorschoten, de directeur van de WODV en een externe procesbegeleider. Er zijn al meerdere sessies geweest met de MT-leden van de WODV, de collegeleden van beide gemeenten en de senior strategisch adviseurs over het opgegevericht werken. Communicatie en participatie spelen een belangrijke rol als het gaat om het zichtbaar maken/houden van opgaven, concrete resultaten en de samenhang tussen korte termijnprestaties op basis van het coalitieakkoord en langetermijneffecten van Op weg naar Wassenaar 2030. Deze thema's lopen als rode draad door de opgegeverichte werkwijze van de werkorganisatie heen.

Naar aanleiding van het raadsbesluit Versterken Realisatiekracht zijn tot slot ook stappen gezet met betrekking tot het gezamenlijke beeld over de samenwerking en de toekomst van de WODV. Tijdens de gezamenlijke bijeenkomst van de raden van Wassenaar en Voorschoten op 10 december 2019 is hier uitvoerig over gesproken. Inmiddels is een vervolg op deze bijeenkomst in voorbereiding.

De gemeenteraad zelf heeft ook gewerkt aan het vergroten van de bestuurskwaliteit. Zo heeft er op 20 januari 2020 een sessie plaatsgevonden over integriteit en heeft de raad op 17 februari de eigen werkwijze onder de loep genomen tijdens een reflectiesessie.

Midterm review

Zoals zojuist is benoemd, staat in de gezamenlijke brief van de gemeenteraad en het college van B&W aan de Commissaris van de Koning d.d. 7 november 2018, dat in 2020 een midterm review wordt gehouden met betrekking tot de bestuurskwaliteit. Hiermee wordt bedoeld op de ontwikkelingen van de thema's die in de gezamenlijke brief staan beschreven. In de volgende paragrafen wordt per thema uiteengezet wat de stand van zaken is en wat in het verschiet ligt.

Stabiel en zelfbewust bestuur

In de brief staat als doelstelling opgenomen dat het gemeentebestuur zich hard maakt voor bestuurlijke stabiliteit en een open en transparante bestuurscultuur. Een aantal van de ontwikkelingen op dit vlak zijn in het eerste deel van deze notitie al aan bod gekomen, zoals de totstandkoming van de bestuurlijke toekomstvisie Op weg naar Wassenaar 2030 en de invoering van het opgegevericht werken. Een andere positieve ontwikkeling betreft die van de kroonbenoemde burgemeester. Op 13 november 2018 heeft een grote delegatie van het gemeentebestuur van Wassenaar gesproken met de commissaris van de Koning in Zuid-Holland, de heer J. Smit en gedeputeerde J. Baljeu (portefeuille bestuur) over Wassenaar als zelfstandige gemeente in de regio. In dat gesprek is duidelijk geworden dat het gemeentebestuur van Wassenaar er vertrouwen in heeft om in samenspraak met de provincie, haar ambities als zelfstandige gemeente en als verantwoordelijke partner in de regio waar te maken. Gemeenteraad, college van burgemeester en wethouders, en de commissaris van de Koning waren het eens dat bij het verder vormgeven en uitwerken van deze ambities een kroonbenoemde burgemeester past. Na het openstellen van de vacature door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties is de procedure gestart met het opstellen van een profielschets van de nieuwe burgemeester. De procedure is succesvol afgerond met de installatie van de kroonbenoemde burgemeester Leendert de Lange op 18 juli 2019.

Op 19 november 2019 besloot de raad om een wervingsprocedure te starten voor een nieuwe raadsgriffier. Door het vertrek van de vorige griffier was een vacature ontstaan. Voor de functie is een profiel opgesteld en de procedure heeft geleid tot de benoeming van de heer Jaap Kleinhesselink als de nieuwe griffier van de raad van Wassenaar per 1 mei 2020.

Voor de gemeenteraad zijn twee sessies georganiseerd die bijdragen aan stabiel en zelfbewust bestuur. De eerste betreft de integriteitssessie – gehouden op 20 januari 2020 – waaruit de besproken verbeterpunten zijn verwerkt in het Reglement van Orde. De tweede betreft de reflectiebijeenkomst over de werkwijze van de raad. De hieruit voortgekomen voorstellen worden in de komende maanden geïmplementeerd. Andere maatregelen die genomen zijn, betreffen de invoering van het spreekuur met de wethouders, het voorkomen van een-op-eenafspraken tussen bestuurders en inwoners/belanghebbenden en het stimuleren van inspraak.

Financiële stabiliteit

In de brief aan de Commissaris van de Koning staat opgenomen dat we als gemeente verantwoord omgaan met het geld van onze inwoners en er daarom voor zorgen dat de begroting structureel sluitend is. Wassenaar kent al een aantal jaren een sluitende begroting en dat is ook gedurende de eerste helft van deze collegeperiode weer het geval. Alle lopende uitgaven worden gedekt uit de lopende begroting. De solvabiliteitsratio – de mate waarin de gemeentelijke bezittingen (balanstotaal) zijn gefinancierd uit eigen middelen (eigen vermogen) – is uitstekend. Ook beschikt Wassenaar over stevige reserves en is het weerstandsvermogen ruim voldoende. Zo houden we onze gemeentefinanciën duurzaam en toekomstbestendig.

Het is nog onzeker wat het structurele effect is van de huidige coronacrisis op de gemeentefinanciën en de wijze waarop hiermee wordt omgegaan, moet nog nader worden bepaald. We doen er alles aan om de inwoners van Wassenaar bij te staan in deze moeilijke tijd en werken tegelijkertijd aan het behoud van onze solide financiën. Voor de aanpak van het coronavirus kijken wij in Wassenaar wat we aanvullend op de landelijk maatregelen van het Rijk kunnen doen. Dit raakt veel beleidsterreinen van onze ambtelijke organisatie. We streven naar een zo adequaat mogelijke uitvoering van de landelijke en lokale maatregelen. Daarnaast zorgen we voor zoveel mogelijk continuïteit van de reguliere werkzaamheden en van de noodzakelijke (digitale) besluitvorming door College en Raad.

Wassenaar in de regio

Wassenaar speelt een belangrijke rol in de regio betreffende het aanbod van veel en veelzijdig groen en het bieden van een aantrekkelijk en hoogwaardig woonklimaat. Het diverse aanbod van Wassenaar in groen en ruimte, middenin de zeer verstedelijkte metropoolregio, geeft recreanten en inwoners ruimte om te ademen. Het grote aanbod en de veelzijdigheid aan groen gelden als belangrijke factoren in de vestigingskeuze voor Wassenaar door internationals die werken in de metropoolregio Rotterdam Den Haag en de Leidse regio. Ook de brede opties van internationaal onderwijs in Wassenaar, maakt het voor internationals aantrekkelijk om te kiezen voor deze regio. Door actieve uitdraging van deze waarden van Wassenaar door onze bestuurders, zijn de regiopartners zich hiervan bewust en wordt het belang en de functie ervan in de regio erkend en op waarde geschat.

Wassenaar denkt constructief mee en geeft vorm aan de ontwikkeling van de groene zone Valkenburg. De behoeften die Wassenaar hier vervult voor de regio, worden erkend en gewaardeerd. Ook is Wassenaar een betrouwbare partner in de uitvoering van de landelijke opgave voor opvang van asielzoekers. Landgoed Duinrell staat bekend als een prettige en goedlopende opvang. Sinds 2009 kunnen (grote) groepen asielzoekers hier terecht tijdens de winterperiode.

Tot slot is Wassenaar voortrekker in de gezamenlijke lobby om negatieve effecten van verandering systematiek gemeentefonds af te wenden. Het inkomen van vooral kleinere gemeenten zonder centrumfunctie en relatief hoge WOZ-waarde van woningen dreigt in zwaar weer terecht te komen. Ook gemeenten met veel bedrijvigheid binnen de grenzen dreigen te worden gekort. Deze gemeenten kunnen door een opeenstapeling van ontwikkelingen in de knel komen: herverdeling van en onzekerheid door schommeling van uitkeringen uit het gemeentefonds, evenals forse tekorten in de begroting door hogere uitgaven op het sociale domein. Bij het gemeentefonds ligt een onderzoek voor herverdeling hiervan op de loer met een grondslag die mogelijk geen recht lijkt te doen aan de kostenopbouw van gemeenten met minder dan 50.000 inwoners. Een eenzijdige benadering die voorbijgaat aan de noden en lasten voor gemeenten als die van Wassenaar. Samen met de gemeente Voorschoten is op 14 januari 2020 een Word-waakkerbrief gezonden naar vergelijkbare gemeenten met de oproep om alert te zijn, samen op trekken en aandacht hiervoor te vragen bij BZK en de VNG. Inmiddels is de ingangsdatum van de nieuwe verdeling van het gemeentefonds met een jaar uitgesteld, tot 1 januari 2022. Een aanzienlijk deel van de nieuwe verdeelformules bleek nog geen verbetering op te leveren ten opzichte van de huidige verdeling. Kortgeleden heeft Wassenaar zich aangesloten bij de lobby van de P10 (samenwerkingsverband van plattelandsgemeenten) voor een rechtvaardige herverdeling van het Gemeentefonds. Het bundelen van de krachten heeft meerwaarde, omdat zo een massaler statement gemaakt kan worden.

Wassenaar in samenwerkingsverbanden

In de brief aan de Commissaris van de Koning staat opgenomen dat Wassenaar zich in samenwerkingsverbanden niet als een inkopende, maar als een deelnemende partij opstelt: "Dit betekent dat we een verantwoordelijkheid hebben om sturing te geven aan deze samenwerkingsverbanden via onze vertegenwoordigers". Dit betreft een lopend traject waar continu aan wordt gewerkt. Een vast agendapunt van de commissievergadering is Regionale samenwerking en gemeenschappelijke regelingen in het bijzonder. Begrotingen van de samenwerkingsverbanden worden behandeld in de raad. Bestuurders en raadsleden nemen actief deel aan samenwerkingsverbanden als de MRDH, Servicebureau Jeugdhulp Haaglanden, Avalex, de Omgevingsdienst en Veiligheidsregio Haaglanden. Met de gemeente Voorschoten zijn we eigenaar van de gemeenschappelijke regeling Werkorganisatie Duivenvoorde. Wassenaar heeft met bureau Rijnconsult een onderzoekstraject doorlopen gericht op het versterken van de Realisatiekracht en de manier waarop het ambtelijke samenwerkingsverband het beste aansluiting kan vinden bij de behoeften van de gemeente Wassenaar. Eenzelfde traject heeft de gemeente Voorschoten met bureau Berenschot voltooid. Eén van de uitkomsten hiervan is de invoering van het opgavegericht werken. Zo werken we – WODV, Wassenaar en Voorschoten – waar mogelijk integraal samen en bieden we het hoofd aan maatschappelijke opgaven.

Op initiatief van twee leden van de Wassenaarse raad is op 27 september 2019 een regiobrede conferentie georganiseerd voor deelnemende gemeenten in afvalverwerkingsbedrijf Avalex over strategisch afvalbeleid en governance. Deze raadsconferentie is een vervolg op de regiobijeenkomst van 12 juni 2019: Avalex Van afval naar Grondstof. Ook heeft Wassenaar een belangrijke rol gespeeld in de ontwikkeling van de portefeuille Strandveiligheid voor de Veiligheidsregio Haaglanden en werken ondernemers van Wassenaar en Voorschoten samen met de gemeenten in het aantrekken van toeristen en (dag)recreanten, onder de titel Vorstelijk vrij.

Maatschappelijke opgaven

Zoals beschreven in de brief aan de Commissaris, heeft Wassenaar te maken met een veranderende omgeving en interne ontwikkelingen die resulteren in verschillende opgaven. Specifieke aandacht wordt besteed aan de Omgevingswet, het betrekken van de samenleving, bereikbaarheid en leefbaarheid, vergrijzing, de woningmarkt, de lokale economie, duurzaamheid en energietransitie en digitalisering. Doelstellingen op al deze punten staan ook opgenomen in het coalitieakkoord.

In bijgevoegde tabel is de status van alle 115 doelstellingen uit het coalitieakkoord opgenomen. Dit betreft de punten die in het coalitieakkoord onder iedere paragraaf staan opgenomen onder In vogelvlucht. Vanuit de nieuwe, opgavegerichte werkwijze, is deze tabel ook gelinkt aan het realisatiedocument Op weg naar Wassenaar 2030.

Hieronder wordt alvast stilgestaan bij de ontwikkelingen met betrekking tot de vijf grote projecten voor 2018-2021, zoals die in het coalitieakkoord zijn gedefinieerd:

LEGENDA

Uitgevoerd/in uitvoering, op schema	Staat gepland en voldoende capaciteit en middelen beschikbaar/ in uitvoering, achter op schema	Iedereen doet mee	Bouwen aan een solide basis	Denken in mogelijkheden
Niet opgepakt/ niet gelukt		Duurzaam en toekomstbestendig	Groen en internationaal dorp	Een dorp in beweging

1. De heroriëntatie Warenarcomplex

COALITIEAKKOORD

STATUS

In Wassenaar is behoefte aan een ruimte met een theaterfunctie. Wij onderzoeken of de Warenar hierin het best kan voorzien of dat een andere locatie in Wassenaar hiervoor geschikter is. Welke locatie ook, de exploitatie moet sluitend zijn.

TOELICHTING

WASSENAAR 2030

Het doel is behoud van de theaterfunctie aan de Kerkstraat 75. Een theaterfunctie op een alternatieve locatie is besproken, maar biedt op voorhand onvoldoende extra perspectief ten opzichte van het verder uitwerken van plannen op de huidige Warenar-locatie. Het behoud van de theaterfunctie is bovendien gekoppeld aan het behouden van de dorpsfunctie. De gemeente zoekt naar een weg om met een eenmalige investering de theaterfunctie te behouden, zonder behoud van de jaarlijkse subsidie. Daarom worden in de varianten voor het herontwikkelingen van de Warenar uitgegaan van het toevoegen van woningen.

2. Bouw nieuwe sporthal

COALITIEAKKOORD

STATUS

We ontwikkelen in deze coalitieperiode een nieuwe multifunctionele sporthal ter vervanging van de Schulpwei en De Kievitenhal.

TOELICHTING

WASSENAAR 2030

Het schetsontwerp is gereed. De kengetallen geven aan dat de hal binnen budget gerealiseerd kan worden. BENG en ITS toegankelijk. In mei 2020 zal gestart worden met het definitieve ontwerp. Er wordt gekoerst op oplevering van de hal in het vierde kwartaal van 2021.

3. Renovatie interieur De Paauw

COALITIEAKKOORD

Onze inzet is om De Paauw te behouden voor Wassenaar. Er komt een herstelplan waarin out-of-the-box oplossingen worden onderzocht om tot een doelmatig gebruik en een efficiënte renovatie te komen.

STATUS

TOELICHTING

Besloten is om de Paauw te behouden. Vervolgens is een onderzoek verricht naar een exploitatiemodel, waardoor de exploitatiekosten voor de gemeente worden beperkt. Momenteel wordt (na goedkeuring van de jaarrekening) op verzoek van de raad de variant 'Volwaardig bestuurscentrum' nog uitgediept op kwalitatieve aspecten en draagvlak. Tegelijkertijd wordt het restauratieplan voor de binnenzijde uitgewerkt.

WASSENAAR 2030

4. Mogelijke ontvlechting WODV

COALITIEAKKOORD

De "mogelijke ontvlechting van de WODV" is niet als doel opgenomen in het coalitieakkoord, maar als een project. In de toelichting wordt de stand van zaken met betrekking tot dit punt besproken.

STATUS

TOELICHTING

De gemeenteraad van Wassenaar besloot op 18 juni 2019 om de realisatiekracht van onze gemeente duurzaam te versterken. De ontwikkeling van 6 realisatieaanpakken voor het realisatiedocument "Op weg naar Wassenaar 2030" die op basis van dit raadsbesluit zijn gestart past hier logischerwijs bij, als een opgabegegerichte manier van werken waarmee taken in het fysieke en sociale domein in samenhang kunnen worden opgepakt. De burgemeester en wethouders hebben op 1 oktober 2019 de ambities van hun realisatieaanpak in concept aan de raad gepresenteerd en de uitkomsten hiervan verwerkt. Tijdens de gezamenlijke bijeenkomst van de raden van Voorschoten en Wassenaar op 10 december 2019 is het programmatisch en opgabegegericht werken door de colleges daarbij benoemd als leidend organisatie- en sturingsprincipe. In lijn hiermee is een dedicated team gestart van strategische adviseurs. Op korte termijn ontvangt de Raad een brief over de laatste stand van zaken rond de organisatieontwikkeling en de WODV.

WASSENAAR 2030

De werkorganisatie werkt opgabegegericht en programmatisch en realiseert zo de opgaven van de gemeente Wassenaar. Op weg naar Wassenaar 2030!

5. Herpositionering Avalex

COALITIEAKKOORD

STATUS

De gemeente is een serieuze partner en aandeelhouder in Avalex; samen met andere gemeenten gaan wij de bedrijfsvoering, kwaliteit en dienstverlening verbeteren. Wij maken bijvoorbeeld afspraken over het tijdstip van afval ophalen bij scholen en winkelcentra.

TOELICHTING

WASSENAAR 2030

Hier wordt aan gewerkt. Het college vervult een actieve rol binnen het bestuur en het opdrachtgevers overleg van Avalex. Ook heeft de wethouder zitting in de stuurgroep voor de aanbesteding van het traject restafval en in het interne auditcomité. Met Avalex zijn afspraken gemaakt om afval op te halen bij scholen, winkelcentra en andere drukke locaties buiten de piekmomenten van verkeer om. Zo wordt zoveel mogelijk overlast voorkomen.

